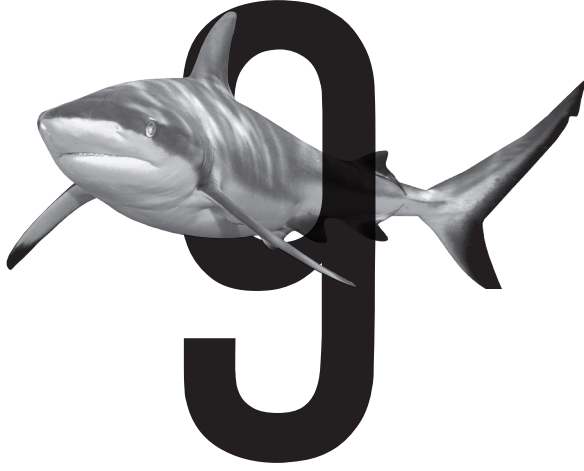

ÖYKÜLEM

MEVSİMLİK ÖYKÜ DERGİSİ

yaz 2017

GÜLHANIM'IN RÜYASI

Deniz Depe

*Söyle, güzel büyücü, aydınlat, biliyorsan,
Yaralıların, atların ezdiği
Can çekişen, yarı ölü bir askeri andıran
Bu sıkıntılarla dolu zihni
Söyle, güzel büyücü, aydınlat, biliyorsan.¹*

Siyah kemik çerçeveli gözlüğün sapını parmakları-
nın ucunda çevirdikçe çeviriyor. Gözlüğün camları
toz ve parmak izlerinden kirli. Elini kolunu nereye
koyacağını bilemediği anlarda daha çok kullanıyor
onu. Yine de bir yazıyı okuması gerektiğinde telaşla
ceketinin ya da paltosunun cebinde onu arayışı çok
çocuksu duruyor. Yeni bir gözlük almak istediğinden
bahsedip duruyor ne zamandır, bu da kendine verdiği
bir milyon vaatten sadece birisi, gerçekleştirileceği
anı bekliyor bilincinin tozlu bir rafında. Arada eline
alıp tozunu kaldırsa da, suyun yüzüne çıkmayacak bir
vaat sadece. Başkalarına verdiği sözleri tutmaktaki
aceleciliği, handiyse panik hâlindeki telaşı, kendine

¹ Baudelaire, *Onulmaz*.

hiçbir zaman layık görmüyor. Neredeyse parmaklarının bir uzantısı gibi bakıyorum gözlüğe. Yenisini aldığında, diyorum, isteyeceğim bunu. Bana aldığı her kitabın kenarına ismini yazıyorum, ismini zihnimin tüm odalarına, eşyalarına, seslerine not ediyorum. Resimler, müzikler, binalar, sokaklar, şehirler, ağaçlar, narçiçekleri, bulutlar, yıldızlar, yollar, bir şehrin üstüne dökülen simler, çaylar, sarılan ve hazır sarılmış olan sigaralar, kahkahalar, kızgınlıklar, siyah ve mavi ve kırmızı mürekkepli kalem-ler yeniden yaratılıyor, yeniden şekil alıyor hafızamda. Onunla.

Bazı insanlar tek odalı, demiştim bir akşam. Çabuk sıkılıyor insan. Oysa bazen, öyle insanlar çıkıyor ki karşıma, tam bitti, bu kadar derken, köşede bir kapı daha belirliyor, daha geniş bir odaya açılıyorum içinden. Sonra bir oda daha bir oda daha bir oda daha... Onun odalarında kayboldum mesela. Çıkış kapısı sandığım her kapı başka bir odaya açıldıkça, alıştım bu zihnin duvarlarına. Alışmakla kalmayıp yerleşmeye de çalıştım galiba. Duvarlarına tablolar asmaya kalktım, raflarına kitaplar dizdim, şarkılarla doldurdum odaları, şiirler koydum kuytu yerlere.

Şimdi karşımda gözlüğünü evirip çevirerek bir şeyler anlatırken, zihnimden koşarak, doludizgin geçiyor atlar... Arada gülümsüyorum. Çantamda bekleyen ufak bir paragraf var. Okutsam mı?

Kuyluca Köyü'nün toz toprak içindeki tek yolunda Gülhanım'ın ağla-

maklı ve yaşlılıktan çatallaşan sesi yankılanıyor: "Reiiissss! Reiiissss! Neden bana bu görevi verdin?!" Reis öldüğünden beri her gün bir saat kapının önüne çıkarttığı sekmende oturup yolun nöbetini tutuyor. Ben öldükten sonra, demiş Reis, yerime sen otur, Reis'in yerini Gülhanım almış desinler. Koyu pembeye boyalı duvarın dibinde oturuyor Gülhanım. Tam kırk gün olmuş Reis gideli, tam kırk gündür aynı kelime haznesiyle, aynı anılarla yakıyor ağdını.

"Burda kaldım. Bu kadar. Daha fazla ne yazabilirim ki? Nasıl yazabilirim?"

"Öykünün sonunu başında anlatmamış mısın? En dramatik sahneyi, başa almışsın. Madem zirveden başladın, o zaman düşüşün hikâyesini yazacaksın."

"Zirve mi? En dramatik sahne bu değil ki. Gülhanım'ın rüyası. Öldükten sonraki gece, Gülhanım bir ses duymuş kapıdan. 'Gülhanıııııııı, açsana kapıyı! Niye beni içeri almıyorsun, küsmüüz?' diye bağırmış Reis ona. O da uyku hâli ya, ya da rüya, anlamamış tabii, bastonsuz ayağa kalkamayan kadın, koşmuş dış kapıya. Açmış gece-nin bir vakti kilidi. Karşısında geceyi görünce kendine gelmiş. Öldü, demiş. Öldü ya o. Bazen Reis dışarı kahveye falan gidermiş, geç dönermiş eve, Gülhanım da uyuyakalmış koltukta, o zaman seslenirmiş böyle kapıyı açsana diye, öyle zannetmiş Gülhanım da."

“Başka rüya görmüş mü peki?”

“Görmemiş. Dediğine göre anlatmaması lazımmiş, anlattığı için bir daha rüyasına gelmezmiş. Nerden bileyim, dedi, bilsem anlatır mıydım hiç. Gelinleri gece kapıyı açtığını duymuş, korkmuşlar. Delirdi falan sanmışlar, o da anlatıvermiş, napsın.”

“Ama bu rüya öldükten sonraki gece görülmüş. Kronolojik olarak daha önce. Zirveye nasıl koyacaksın? Öykünün zirvesi son cümlesidir, dememiş miydin?”

“Kronolojik olması gerektiğini kim söyledi ki? Kronoloji büyüü bozar beyefendi!”

“Şu evlatlık verilen çocuk meselesi vardı, onu kullanmayacak mısın?”

“Emin değilim. Olayları anlatırken videoya aldım onu, gizlice. Günlerce izledim, tekrar tekrar. Yüzünü, nerde gülüp nerde ağladığını, ellerinin hareketlerini, sürekli tekrar ettiği sahneleri... Ezberledim. Bir çocukluk, bir anlık hata, ömür boyu süren pişmanlıklar, sonra evladıyla cenaze günü yapılan yüzleşme. Sürekli bahsettiği bir fotoğraf. Fotoğraftaki iki küçük kız çocuğunun elbiseleri, ellerini nasıl tuttukları, paltolarının hangi düğmelerinin ilikli olduğuna kadar. Hangi acı, bir öyküde dillendirilemeyecek kadar gerçek olabilir?”

“Gerçek dediğin şeyin de Tanrı’nın bir kurgusu olduğunu unutuyorsun ama.”

“O da doğru.”

“Gerçekten pişman mı?”

“Bir insanın hayatı tek bir günah üzerine odaklanarak kurulur mu? Onun günahını taşıması böyle işte. Biliyorsun ben Kuyluca’ya Ayşe Hanım’ın hikâyesi için gitmiştim. Tabii pat diye sorulmaz ya, havadan sudan muhabbetler. Reis yaşıyordu o zamanlar, pek sessizdi. Ölümünden sonra dinlediğim hikâyelere en çok bu yüzden şaşırmıştım zaten. Karşımda sessiz, asil bir adam görmüştüm; oysa o Gülhanım’a olan sevdasını çocuklarından ve çevreden saklamadan zarif iltifat ve cilvelerle belli eden, hayattaki her şeyi bir espri malzemesi yapan, eğlenceli bir adam olarak anıldı cenazede.”

“Neden Reis diyorlardı ona?”

“Köyde herkes her şeyini ona sormuş da ondan. Vardır ya her köyün bir akıllısı, aydın kafalısı. Öyle. Köyde tüm kızlarını okutan tek o. Okusunlar, gezsinler, eğlensinler... Gülhanım düğünden düğüne koşan kızlarının arkasından terlik fırlatırken o arka çıkarmış. Pantolon giymeleri Gülhanım için büyük olayken, o umursamazmış. Okula giden kızlarının saçlarını bazen o tarar, örermiş. Haberleri izler, bulmaca çözer, hesap kitaptan anlar, sağlıklı ilgili meselelerde kafası çalışmış.”

“Ayşe Hanım, diyorduk.”

“Doğru ya, Ayşe Hanım. O zamanlar köyde biraz dolaşmış, onlarla tanışmış ve biraz sohbet etmiştim. Meseleyi pek açmamıydı Gülhanım. Basitti çünkü. Ayşe’yi Oktay Beylere

vermişler, pişmanlardı, hep ağlıyordu, bu kadar. Fotoğraflarını çektim. Ellerini öptüm. Döndüm.”

“İçine sinmedi yani.”

“İçime sinmemekle ilgili değil. O evin bir öyküsü yok sandım. Üstelik biliyorsun, o zamanlar peşine düştüğüm tek isim değildi Ayşe Hanım. Kuyluca’dan sonra kaç köy, kaç kasa-ba gezdim. Hatta şu Çakır dedeli öykü, Kuyluca’dan sonra gittiğim ilk köyden çıkmıştı. Limanda bir balıkçıdan dinlemiştim hikâyeyi, hatırladın mı?”

“Ayşe Hanım?”

“Tamam tamam. İşte cenaze haberini alınca, neden bilmiyorum, gitmek istedim. Çektiğim fotoğraflardan birini büyüüp çerçevelettim. Oralarda böyle bir gelenek vardır çünkü. Ölen aile büyüğünün ciddi, ciddi derken asık suratlı bir fotoğrafı asılır evin salonuna. Böyle evlerin ruhu farklıdır, biliyorum sen inanmazsın ama öyledir gerçekten. İzler o fotoğraf evi. Sanki artık hiç gülünmeyecekmiş gibi.”

“Çektiğin fotoğrafın kaderini bilebilir miydin?”

“Bilsem, çeker miydim?”

“Çekerdin.”

“Belki. Hatta asıl o zaman daha çok çekerdim sanırdım. Gülümseyen bir fotoğraf olurdu belki. Ama bu fotoğrafta yüz çizgileri ciddi olsa da gözleri nasıl muzipmiş, sonradan fark ettim. Öyle maviler ki, görsen... Seksen beş yaşında bir yüz için eksik çizgileri. Tertemiz, duru bir cildi var, nasıl böy-

le kalabilmiş, nasıl kırışmamış, hayret ediyor insan. İki büklüm, bastonla yürümese, sık sık öksürme, anlamazsın yaşlı olduğunu. Bana bakıyordu o fotoğrafta da. Ben de ona baktım uzun uzun, çerçevelettikten sonra. Cenaze evine elimde gazete kâğıdına sarılmış çerçeveye girdim. Gülhanım mutfaktaydı, mutfaktaki divanda. İçi dışına çıkmıştı feryat etmekten. Ama bir yandan da kızlarına komutlar veriyordu, cenaze evinin düzeni kusursuz olsun diye. Yaklaştım, önce tanımadı. Tanıyacak hâli yoktu zaten, gelen giden o kadar çoktu ki. Sen Beyaz Hanım’ın torunu değil miydin dedi, sonra. Evet, Gülhanım teyze, dedim. Başın sağ olsun. Sana bir şey getirdim, deyip yırttım gazete kâğıdını. Görünce fotoğrafı, nasıl sarıldı, nasıl teşekkür etti, nasıl ağıt yaktı, bilsen. Karanlık bir ağıt hâli... Nasıl yakaladın sen bunu, deyip durdu. Ne zaman çektin, nasıl çektin, nerde çektin... Hâlbuki aynı duvarın önünde onun da fotoğraflarını çekmiştim. Hatırlamadı.”

“Hikâyeyi dinlemeye ne zaman gittin?”

“Kırk gün sonra işte. Pazar günüydü. Sis, yağmur, arada beliren güneş. Ama sessizlik... O günün imgesi bu.”

“Hem yaşarken hem anlatırken öykü yazıyorsun da, eline kalem alınca niye olmuyor?”

“Bir bilsem... Belki de öykü işini bırakıp sinema işine girmeliyim. Daha kolay olacakmış gibi geliyor.”

“Eeee, ne anlattı Gülhanım?”

“Salondaydık, çerçeveyi tahmin ettiğim gibi duvara, yükseğe asmışlardı. Konuyu Ayşe Hanım’a getirmek zor olmadı. Oktay Bey, Reis’in en yakın arkadaşı, kardeş gibiler. Peş peşe evlenmişler, aynı köydeler. Oktay Bey’in İstanbullu karısı ile Gülhanım da çok iyi anlaşmış, kardeş gibi olmuşlar. Onlar İstanbul’dalar tabii, şehirli olmuşlar artık. Ama yine de her yaz geliyorlar, köy neticede. Yıllar geçiyor, Gülhanım birbirinden güzel kızlar doğuruyor, peş peşe. Meliha Hanım’da tık yok. Doktorlar, hocalar, tuhaf tuhaf batıl ritüeller... Umut tükeniyor Gülhanım’ın kızları büyüdükçe. Sonra bir gün, Meliha Hanım etrafta koşan çocuklara bakıyor, birini bana versene, diyor. Gülhanım’la kaynana-sı tamam diyorlar, veririz. Gülüyorlar tabii, şaka sanıyorlar. Ama sonra Oktay Bey dayanıyor kapılarına. Meliha Hanım’ın beğendiği kara kızı, Ayşe’yi istiyor. Yok diyor, Gülhanım, olur mu öyle şey. Söz verdiniz, diyor, Meliha ümitleniyor. Yalvarıyor, yakarıyor. Zaten evlat edineceklerdi, Ayşe’yi evlat bilmek istiyor. Reis onun kardeşi. Kendi evladı gibi sever zaten Ayşe’yi. Reis, bir şey diyemiyor. Gülhanım’ın içi yanıyor ama Reis’ten ses yok, bir yandan Meliha’nın acısını düşünüyor. Gidiyor işte Ayşe İstanbul’a. Üç buçuk yaşında.”

“Bir daha görüşmüyorlar mı?”

“Görüşmezler mi! Gülhanım şart koşmuş, her yaz gelecek Ayşe buraya,

getireceksiniz. Ayşe geldikçe kafası karışıyor tabii. Gülhanım gizlice öpüp kokluyor onu, sarılıp duruyor. Oktay Bey kenara çekiyor onu bu sefer. Yapma etme yenge, diyor. Şu çocuğa soğuk davran. Bak kanı ısınacak sana, unutamayacak. Yazık değil mi Meliha’ya? Gülhanım ne yapsın. Çocuğunu düşünüyor.”

“Artık gelip gitmiyor o zaman.”

“Zamanla öyle. Ama asıl mesele Meliha Hanım’ın hamile kalışı.”

“Nasıl yani?”

“İki çocukları oluyor onların.”

“E, geri istememişler mi Ayşe’yi?”

“İstemezler mi! Gülhanım haber yolluyor İstanbul’a, ilki doğduğunda. Çocuğunuz oldu artık, yollayın bana Ayşe’mi diye. Oktay Bey soluğu Kuyluca’da alıyor. Bir odaya kapanıyorlar: Reis, Oktay Bey, Gülhanım. Hiç sesini çıkarmıyor Reis. Saatlerce tartışıyor Gülhanım, Oktay Bey’le. Yapma etme yenge hanım, diyor. Allah biliyor, ben Ayşe’yi öz kızım gibi sevdim, sahiplendim. Allah da bana evlat verdi. Şimdi ben sana Ayşe’yi geri verirsem, Allah elimdeki kızımı da almaz mı?”

“Cenazeye geldi mi Ayşe, gördün mü?”

“Gördüm. Geldi tabii.”

“Ne zaman öğrenmiş?”

“Biliyormuş zaten. Kafası karıştırmış hâliyle ama evlenmeden hemen önce her şeyi bildiğini ilan etmiş. Nikâh memuru baba adını sorunca, Reis’in adını söylemiş.”

“Reis davetli miymiş?”

“Tabii ki. Ama o sahneyi görmemek için tuvalete gizlenmiş.”

“İstanbullu sosyetik aile için bu bir şok olmuştur kesin.”

“Olmaz mı!”

“Ne yapacaksın şimdi? Sence asıl hikâye hangisi? Reis mi? Ayşe Hanım mı?”

“Sanırım asıl hikâye Gülhanım’ın sürekli bahsettiği o fotoğraf.”

“Fotoğraf mı?”

* * *

Sustum. Ne söyleyebilirim ki? O da biliyor artık öykü yazamayacağımı. Konuşmalarımın bir iki ifadeyi cımbızla çıkarıyor, onunla teselli ediyor beni. Hâlbuki o ifadeleri, cümleleri, ağıtları ve yüz çizgilerini, fotoğraf karelerini, dağ başında bir sisin içinde, sarınarak kazaklara, elimde çay ve sigara, durmaksızın okuduğum günleri, gezdiğim mezarları, adımladığım ormanları, denize fırlattığım taşları doğru bağlaçlarla birleştiremiyorum ben. Yağmurlu gecelerde bahçedeki hurmanın dalları pencereyi döverken, sessizliği birden müezzinin salâsı bozarken, bir evden ağıtlarla bir cenaze çıkarken, herkesin acısı kendisine büyükken, hikâye anlatamam ben.

Gözlüğünü çıkardı hemen. Usulca aldım masadan kelimelerimi, çaktırmadan sakladım çantama. Gülümsedim. Parmakları uzadı masada sonra. Ne anlatıyor? Sesi bir yükselip bir alçalıyor. Sonra bir bakıyorum, sakalında ufak bir karanlık. Sızıyor sözcükler, dökülüyor masaya. Birkaç tanesi çayının içine düşüyor, birkaç tanesi tütününün içine karışıyor. Uzaniyorum, siliyorum usulca peçetenin kenarına, sonra saklıyorum diğer kırık dökük, boyaları çoktan solmuş olan kelimele-rimin yanına.

Soruyor:

“Eeee, neden hiç yazmıyorsun son zamanlarda?”

*“Kapıyı çalmanın bir anlamı olabilirdi,” diye
devam etti Uşak ona aldırmaksızın,
“eğer ki kapı aramızda olsaydı.”²*